

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 02 УКРАЇНСЬКА МОВА
(ЛІНГВІСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ)

Спеціальність 101 – Екологія

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-наукова програма Екологія

Освітній рівень доктор філософії
(бакалавр/магістр)

Інститут, факультет, відділення Психолого-природничий факультет

(назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма дисципліни «Українська мова (лінгвістичний інструментарій наукових досліджень)» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 101 – “Екологія” галузі знань 10 – “Природничі науки”.

Мова навчання: українська.

Розробник: *Вокальчук Г. М.*, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови.

Робоча програма затверджена на засіданні української мови

Протокол від 30 серпня 2022 року № 8

Завідувач кафедри _____ (проф. Совтис Н. М.)

Робочу програму схвалено науково-технічною радою Рівненського державного гуманітарного університету

Протокол від 12 вересня 2022 року № 2

Голова науково-технічної ради _____ (проф. Дейнега О. В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 10 – Природничі науки (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: 101 Екологія Освітня програма: “Екологія”	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2, самостійної роботи – 4	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Лекції	
		<i>16 годин</i>	<i>4 години</i>
		Практичні, семінарські	
		<i>14 годин</i>	<i>4 години</i>
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		<i>60 годин</i>	<i>82 години</i>
		Індивідуальні завдання:	
		-	
Вид контролю:			
залік	залік		
Передумови для вивчення дисципліни (перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше): «Філософія науки та інновацій»			

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Вступ

Програма навчальної дисципліни «Українська мова (лінгвістичний інструментарій наукових досліджень)» є складовою частиною фахової підготовки здобувачів ступеня PhD й посідає важливе місце з-поміж інших дисциплін загальної підготовки аспірантів першого року навчання. Після здобуття Україною державної суверенності, а на сьогодні – в умовах національного спротиву російській агресії в обставинах повномасштабної війни з РФ як країною-терористом – надзвичайно актуальною є і залишається проблема употужнення статусу української мови як державної у всіх сферах суспільного життя (насамперед у галузі наукових досліджень), що передбачено Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Програма складена відповідно до програми підготовки доктора філософії спеціальності 101 Екологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні стандарти лінгвістичного оформлення наукових текстів різних жанрів.

Об'єктом вивчення є науковий стиль сучасної української мови.

Міждисциплінарні зв'язки: сучасна українська літературна мова, стилістика української мови, українська мова (за професійним спрямуванням), логіка, математична статистика (матеріал, що стосується наочного представлення результатів наукових досліджень), історія України.

Програма навчальної дисципліни складається з таких 2 змістових модулів:

- Науковий текст як комунікативне явище;
- Різновиди наукових текстів та особливості їх лінгвістичного оформлення.

2.2. Мета курсу «Українська мова (лінгвістичний інструментарій наукових досліджень)» – ознайомити аспірантів першого року навчання з основними вимогами до лінгвістичного оформлення наукових текстів різних жанрів, підвищити загальну культуру письмового й усного наукового мовлення, збагатити словник термінологічною, фаховою лексикою; розширити й поглибити загальномовну підготовку здобувачів наукового ступеня.

2.3. Завдання курсу «Українська мова (лінгвістичний інструментарій наукових досліджень)» – ознайомити аспірантів із основними різновидами наукових текстів (анотація, резюме, реферат, автореферат дисертації, стаття, тези, дисертація); навчити аспірантів формувати науковий текст згідно з нормами сучасної української літературної мови та з урахуванням логічних і технічних вимог до його оформлення; навчити аспірантів критично аналізувати структуру наукового тексту, виявляти наявні в ньому мовленнєві помилки й неточності, здійснювати мовно-літературне редагування наукового тексту; продовжувати розвивати аналітичне мислення аспірантів, уміння й навички переконливо аргументувати власні погляди на досліджувані проблеми, явища, факти, продовжувати вдосконалювати й розвивати навички усного та писемного фахового мовлення.

Курс професійно спрямований і враховує специфіку власне українського закладу вищої освіти.

У процесі занять із дисципліни «Українська мова (лінгвістичний інструментарій наукових досліджень)» у здобувачів наукового ступеня доктора філософії формуються наступні **компетентності**.

Інтегральна компетентність

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері екології, охорони природи та раціонального природокористування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, застосовувати сучасні методології наукової та науково-педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 02. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового та загальнокультурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 06. Вміння застосовувати набуті компетентності в практичній роботі.

Фахові компетентності спеціальності (СК):

СК 03. Здатність застосовувати сучасні інструменти, електронні інформаційні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності, зокрема для моделювання процесів та прийняття оптимальних рішень у сфері екології, охорони природи та раціонального природокористування.

СК 04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК 06. Здатність представляти результати власної наукової і науково-технічної діяльності, у тому числі за допомогою наукових публікацій.

Програмні результати навчання (РН):

РН 03. Вільно презентувати та обговорювати державною та іноземною мовами з дотриманням норм академічної етики результати досліджень, наукові та прикладні проблеми з екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.

РН 04. Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни, дотичні до предметної області екології у закладах вищої освіти.

РН 05. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні інженерні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику з врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

3. Очікувані результати навчання

(базуються на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою, та деталізуються)

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми внаслідок вивчення дисципліни аспіранти повинні:

знати:

- 1) норми сучасної української літературної мови;
- 2) одиниці різних рівнів мови, закони і правила їх функціонування;
- 3) форми, типологію та специфіку наукових текстів різних жанрів;
- 4) лексичні й граматичні особливості оформлення наукових текстів різних жанрів;
- 5) основні лінгвістичні терміни й дефініції, використовувані в текстах сучасних наукових досліджень;
- 6) основні вимоги до лінгвістичного й технічного оформлення наукових текстів різних жанрів;

уміти:

- володіти державною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами;
- правильно використовувати різні мовні засоби залежно від мети наукової роботи;
- вільно володіти навичками усного та писемного мовлення з дотриманням українського мовного етикету; аналізувати з погляду дотримання / порушення норм сучасної української літературної мови наукові тексти різних жанрів;
- аналізувати структуру наукового тексту того чи того жанру / виду;
- характеризувати особливості функціонування мовних одиниць усіх рівнів мовної системи в науковому тексті;
- користуватися науковою лінгвістичною термінологією;
- користуватися науковою літературою з лінгвістики, насамперед сучасними лексикографічними джерелами – загальномовними й вузькофаховими;
- застосовувати на практиці теоретичні знання про мовне оформлення (згідно з нормами сучасної української літературної мови) наукового тексту будь-якого жанру / виду;
- грамотно (з погляду дотримання норм сучасної української літературної мови), науково аргументовано висловлювати (в усній та письмовій формах) власну позицію щодо конкретних явищ, подій, фактів тощо і переконливо аргументувати її;
- доцільно використовувати стратегії й тактики ефективної комунікації для представлення результатів наукового дослідження.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Науковий текст як комунікативне явище

Тема 1. Науковий текст як комунікативне явище

Специфіка наукового стилю сучасної української літературної мови.

Різновиди наукової продукції. Основні жанри наукового тексту.

Тема 2. Робота наукового дослідника із загальномовними й фаховими словниками

Загальноновживана лексика сучасної української літературної мови та її представлення в сучасних лексикографічних виданнях. Словники, енциклопедії та енциклопедичні словники: основні характеристики лексикографічних праць. Тлумачні словники. Термінологічні словники. Перекладні словники, їх роль у науковій роботі педагогічного працівника.

Тема 3. Сучасні вимоги до бібліографічного опису наукових джерел

Список використаної літератури до наукової статті: вимоги до його оформлення. Список використаних джерел до дисертації: вимоги до його оформлення. Список літератури у монографії: варіанти оформлення. Оформлення списку умовних скорочень використаних лексикографічних джерел, першоджерел тощо.

Змістовий модуль 2. Різновиди наукових текстів та особливості їх лінгвістичного оформлення

Тема 4. Різновиди наукових текстів і їх лінгвістичне й технічне оформлення. Наукова стаття. Анотація. Ключові слова

Структурні компоненти наукової статті до фахового періодичного видання. Лінгвістичні особливості написання наукової статті. Укладання анотації. Добір ключових слів.

Тема 5. Наукова термінологія в тексті. Структура наукового тексту

Поняття терміна. Термінологія освітньо-педагогічної галузі. Синтаксичні особливості наукового тексту. Синоніми й пароніми в структурі тексту наукового дослідження. Багатозначні слова в структурі тексту наукового дослідження.

Тема 6. Дисертація: вимоги до лінгвістичного оформлення тексту

Дисертація як особливий жанр наукового тексту. Рубрикація тексту в дисертації. Метатекстові оператори та їх роль у структурі наукового тексту. Графічні матеріали в дисертації. Лінгвістичне оформлення висновків до розділів дисертації та загальних висновків наукової праці.

Тема 7. Автореферат дисертації: вимоги до лінгвістичного оформлення

Автореферат як особливий жанр наукового тексту. Зasadничі вимоги до оформлення тексту автореферату. Анотація та ключові слова автореферату.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	лаб	інд	с. р.			л	п	лаб

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Науковий текст як комунікативне явище												
Тема 1. Науковий текст як комунікативне явище		2	2	-	-	24		2				24
Тема 2. Робота наукового дослідника із загальномовними й фаховими словниками.		2	2	-	-	12						12
Тема 3. Сучасні вимоги до бібліографічного опису наукових джерел		2	2	-	-	2			2			2
Разом за змістовим модулем 1		6	6	-	-	38		2	2			38
Змістовий модуль 2. Різновиди наукових текстів та особливості їх лінгвістичного оформлення												
Тема 4. Різновиди наукових текстів і їх лінгвістичне й технічне оформлення. Наукова стаття. Анотація. Ключові слова		2	2	-	-	4						14
Тема 5. Наукова термінологія в тексті. Структура наукового тексту		2	2	-	-	8						8
Тема 6. Дисертація. Вимоги до лінгвістичного оформлення тексту. Метатекстові оператори		4	2	-	-	8		2	2			18
Тема 7. Автореферат дисертації: вимоги до лінгвістичного оформлення		2	2	-	-	2						4
Разом за змістовим модулем 2		10	8	-	-	22		2	2			44
Усього годин	90	16	14	-	-	60	90	4	4			82
Модуль 2												
ІНДЗ	-	-	—	—	-	—	-	-	—	—	—	-
Усього годин	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

6. Теми семінарських занять
(навчальним планом не передбачені)

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Науковий текст як комунікативне явище. Робота наукового дослідника зі словниками.	2
2	Бібліографічний опис наукових джерел. Контрольна робота	2
3	Вимоги до написання анотації. Ключові слова.	2
4	Наукова стаття. Сучасні технічні вимоги до її оформлення.	2
5	Лінгвістичне оформлення наукової статті.	2

6	Дисертація: вимоги до лінгвістичного оформлення. Технічні й лінгвістичні вимоги до рубрикації тексту. Графічні матеріали в дисертації й вимоги до їх оформлення та представлення в тексті (таблиці, діаграми, гістограми, схеми, рисунки).	2
7	Автореферат дисертації: вимоги до лінгвістичного оформлення. Контрольна робота.	2
	Усього	14

8. Теми лабораторних занять (навчальним планом не передбачені)

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка наукового стилю сучасної української літературної мови.	10
2	Різновиди наукової продукції.	2
3	Робота дослідника із загальнономовними й фаховими словниками.	2
4	Науковий текст як комунікативне явище.	14
5	Синоніми й пароніми в структурі тексту наукового дослідження.	2
6	Загальноновживана лексика. Багатозначні слова в структурі тексту наукового дослідження.	2
7	Наукова термінологія в тексті. Загальнонаукова термінологія.	5
	Наукова термінологія в тексті. Термінологія освітньо-педагогічної галузі.	5
8	Синтаксичні особливості наукового тексту	2
9	Основні жанри наукового тексту.	2
10	Метатекстові оператори та їх роль у структурі наукового тексту.	2
11	Бібліографічний опис наукових джерел у статті й дисертації.	
12	Наукова стаття. Сучасні технічні вимоги до її оформлення.	2
13	Лінгвістичне оформлення наукової статті.	2
14	Дисертація: вимоги до лінгвістичного оформлення.	2
15	Рубрикація тексту в дисертації	2
16	Графічні матеріали в дисертації	2
	Усього	60

10. Індивідуальні завдання (навчальним планом не передбачені)

11. Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- 1) МН1 – словесний метод (традиційна та проблемна лекція, навчальна дискусія, співбесіда, пояснення, розповідь тощо);
- 2) МН2 – практичний метод (практичні заняття);
- 3) МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- 4) МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- 5) МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- 6) МН6 – самостійна робота (виконання завдань).

12. Методи оцінювання

У процесі оцінювання навчальних досягнень застосовують такі методи:

- М02 – усне або письмове опитування, співбесіда;
- М04 – тестування;
- М05 – командні проекти;
- М06 – реферати, есе;
- М07 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- М08 – презентації та виступи на наукових заходах;
- М010 – залік.

13. Засоби діагностики результатів навчання:

- залік;
- командні проекти;
- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти, реферати, есе, твори-роздуми;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

14. Критерії оцінювання результатів навчання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно добувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях,	високий (творчий)	відмінно	

			переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності			
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	достатній (конструктивно-варіативний)	добре	зараховано
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
		незадовільно з	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на			

1-34	F	обов'язковим повторним вивченням дисципліни	рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	тивний)		
------	---	---	---	---------	--	--

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність.

15. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль 2				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
10	10	10	10	10	10	10	
Модульний контроль – 15			Модульний контроль – 15				

Критерії за видами діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали	Кількість балів
T1	Виконання індивідуальних завдань під час практичних занять Фронтальне / індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять Поточне тестування Виконання завдань самостійної роботи Реферати Презентації	1 2 1 1 2 3	10
T2	Виконання індивідуальних завдань під час практичних занять Індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять Поточне тестування Виконання завдань самостійної роботи Реферати Презентації	1 2 1 1 2 3	10
T3	Виконання індивідуальних завдань під час практичних занять Поточне тестування Виконання завдань самостійної роботи Презентації	3 2 2 3	10
Модульний контроль (контрольна робота)		15	15
T4	Виконання індивідуальних завдань під час практичних занять Фронтальне / індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять Поточне тестування Виконання завдань самостійної роботи	1 2 1 1	10

	Реферати	2	
	Презентації	3	
T5	Виконання індивідуальних завдань під час практичних занять	1	10
	Індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять	2	
	Поточне тестування	1	
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
	Реферати	2	
	Презентації	3	
T6	Виконання індивідуальних завдань під час практичних занять	3	10
	Поточне тестування	2	
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Презентації	3	
T7	Виконання індивідуальних завдань під час практичних занять	3	10
	Поточне тестування	2	
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Презентації	3	
Модульний контроль (контрольна робота)		15	15
Разом		100	

16. Методичне забезпечення

1. Нормативні документи, підручники, навчальні посібники, словники, довідники, енциклопедії, мовознавчі журнали.
2. Лекційний матеріал, завдання до самостійної роботи, таблиці, презентації.
3. Технічні засоби навчання.

17. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Специфіка наукового стилю сучасної української літературної мови.
2. Різновиди наукової продукції.
3. Основні жанри наукового тексту.
4. Загальноживана лексика сучасної української літературної мови та її представлення в сучасних лексикографічних виданнях. Словники, енциклопедії та енциклопедичні словники : основні характеристики лексикографічних праць.
5. Тлумачні словники сучасної української літературної мови.
6. Термінологічні словники із природничої галузі.
7. Перекладні словники, їх роль у науковій роботі працівника в царині природничих наук, екології.
8. Список використаної літератури до наукової статті: вимоги до його оформлення.
9. Список використаних джерел до дисертації: вимоги до його оформлення.
10. Список літератури у монографії: варіанти оформлення.
11. Основні вимоги до оформлення списку умовних скорочень використаних лексикографічних джерел, першоджерел тощо.
12. Основні структурні компоненти наукової статті.

13. Лінгвістичні особливості написання наукової статті.
14. Особливості укладання анотації наукової статті. Добір ключових слів.
15. Поняття терміна. Термінологія природничих наук, екології.
16. Синтаксичні особливості наукового тексту.
17. Синоніми й пароніми в структурі тексту наукового дослідження.
18. Багатозначні слова в структурі тексту наукового дослідження.
19. Дисертація як особливий жанр наукового тексту. Рубрикація тексту в дисертації.
20. Метатекстові оператори та їх роль у структурі наукового тексту.
21. Графічні матеріали в дисертації.
22. Лінгвістичне оформлення висновків до розділів дисертації та загальних висновків наукової праці.
23. Автореферат як особливий жанр наукового тексту. Зasadничі вимоги до оформлення тексту автореферату.
24. Особливості оформлення анотації автореферату, добір і подання та ключових слів.

18. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Академічне письмо: навч. посібник / уклад. С. К. Ревуцька, В. М. Зінченко. Кривий Ріг, 2019. 130с. URL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/1644/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%90%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D0%B8%D1%81%D1%8C%D0%BC%D0%BE.pdf>
2. Бондар О. І. Лексикографія / Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. *Сучасна українська мова : Фрнетика. Фонологіч. Орфоенія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія* : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2006. С. 295–354.
3. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови : навч. посібник. Київ : Артєк, 1998. 190 с.
4. Водний кодекс України // Відомості Верховної Ради УРСР. 1995. № 24. 189 с.
5. Горбул О. Д. Ділова українська мова. Київ, 2001. С. 75–80, 136–138, 165–167.
6. Довідник з культури мови : посіб. / за ред. С. Єрмоленко. Київ : Вища школа, 2005. 399 с.
7. Зубков М. Сучасне українське ділове мовлення. Харків, 2001, С. 106–115, 128–131.
8. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3236/1/%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D0%B8%D1%81%D1%8C%D0%BC%D0%B0.pdf>
9. Культура української мови : довідник. Київ : Либідь, 1990. 304 с.
10. Культура фахового мовлення : навч. посібн. / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. 572 с.
11. Мацько Л. І., Денискіна Г. О. Українська наукова мова (теорія і практика) : навч. посіб. Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 272 с.
12. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура фахової мови : навч. посібн. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.

13. Михайлова О. Г., Сидоренко А. А., Сухопар В. Ф. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості : навч. посіб. Харків, 2000. 97 с.
14. Паламарчук М. М., Закорчевна Н. В. Водний фонд України: довідниковий посібник / за ред. В. М. Хорева, К. А. Алієва. Київ : Ніка-Центр, 2001. 392 с
15. Романенко В.Д. Основи гідроекології: підручник. Київ : Обереги, 2001. 728 с.
16. Потелло Н. Я. Українська мова і ділове мовлення. Київ: МАУП, 1999. С. 199–202, 207–209.
17. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. / за ред. Л. І. Мацько. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. 252 с. URL: <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/131.pdf>
18. Семенов О. М. Культура наукової української мови. Київ : Академвидав, 2010.
19. Семенов О., Фаст О. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід : навч. посібник. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. 220 с. URL: https://rctpd.sspu.edu.ua/images/info_center/books/%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B3_%D0%A4%D0%B0%D1%81%D1%82_%D0%90%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC_%D0%BF%D0%B8%D1%81%D1%8C%D0%BC%D0%BE_10.02.2016_%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD.pdf
20. Симоненко Л. О. Нові підходи до розбудови української наукової термінології другої половини ХХ – початку ХХІ ст. *Українська термінологія і сучасність* : зб. наук. пр. / відп. ред. Л. О. Симоненко. Київ, 2005. Вип. 6. С. 23.
21. Український правопис. Харків: Фоліо, 2019. 348 с.
22. Хміль Ф. І. Ділове спілкування : навч. посібн. для студентів вищих навч. закл. Київ : Академвидав, 2004. 280 с. (Альма-матер).
23. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. 3-тє вид., виправ. і доповн. Київ : Алерта, 2012. С. 11–63.
24. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення. Київ : Вища шк., 2000. С. 72–73, 163, 197–200.
25. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. Київ : Освіта, 1997. 253 с.

Допоміжна

1. Антисуржик / за ред. О. Сербенської. Львів : Світ, 1994. 152 с.
2. Бабич Н. Основи культури мовлення. Львів : Світ, 1990. 232 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2004.
4. Бирик С. П., Михно І. Л., Пустовіт Л. О., Г. М. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів. Київ : Довіра; УНВЦ «Рідна мова», 1999. 503 с.
5. Богдан С. К. Семантична визначеність вставних одиниць у науковому тексті. *Українське мовознавство*. Київ : Вища шк., 1988. Вип. 15. С. 124–129.
6. Гінзбург М. Синтаксичні конструкції у фахових текстах: практичні висновки з рекомендацій мовознавців. *Вісник: Проблеми української термінології*. Львів: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2008. № 620. С. 26–32.
7. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови. *Українська термінологія і сучасність* : зб. наук. праць. Київ : КНЕУ, 2001. Вип. IV. С. 11–14.
8. Діденко А. Н. Сучасне діловодство : навч. посіб. Київ : Либідь, 2006. 384 с.
9. Дяков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Academia, 2000. 2018 с.
10. Жайворонюк В. В. Українська мова в професійній діяльності. Київ : Вища школа, 2006.
11. Кухарева В. І. Комунікативний потенціал односкладних речень у науковому тексті. *Українська мова і література*. 2002. Число 47. С. 12–15.

12. Куць О. Мовна політика в державотворчих процесах України : навч. посіб. Харків : ХНУ ім. В. Каразіна, 2004. 276 с.
13. Масенко Л. Мова і суспільство. Київ : «Просвіта», 2004.
14. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови : підручник. Київ : Вища школа, 2003.
15. Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). Київ : ТОВ «Міжнар. фін. Агенція», 1997. 303 с.
16. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
17. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство : підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Львів : Світ, 1994. 216 с.
18. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. Тернопіль, 2000.
19. Сидоренко Л. Культура мови наукового стилю. *Українська термінологія і сучасність* : матер. II Всеукр. наук. конференції. Київ, 1997. С. 178–180.
20. Симоненко Л. О. Українська термінологічна лексикографія за роки незалежності: здобутки і прорахунки. *Українська термінологія і сучасність* : зб. наук. праць / відп. ред. Л. О. Симоненко. Київ, 2003. Вип. 5. С. 18–22.
21. Синиця І. А. Діалогічність у науковому тексті. *Мовознавство*. 2004. № 2–3. С. 55–60.
22. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.
23. Тищенко О. М. Конотативність у термінології. *Українська термінологія і сучасність* : зб. наук. праць. Вип. IV. Київ, 2001. С. 100–103.
24. Чепіга І. П. Мовленнєві особливості наукового тексту: текст–міркування, текст–доказ. *Лінгвістичні студії*. Донецьк, 2002. Вип.10. С. 157–161.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

- Біологічний словник / За ред. І.Г. Підоплічка, К.М. Ситника, Р.В. Чаговця. К.: Голов. ред. УРЕ, 1974. 552 с.
- Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 896 с.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. 1426 с.
- Голоскевич Г. Правописний словник. Львів : Лілея, 1994. 460 с.
- Довідник з охорони природи в сільському і лісовому господарстві / Ю.С. Шемшученко, В.Л. Мунтян, М.І. Малишко та ін. К.: Урожай, 1981. 168 с.
- Етимологічний словник української мови : у 7 т. Київ : Наукова думка, 1982.
- Кондратюк Є.М., Хархота Г.І. Словник з екології. К.: Урожай, 1987. 160 с.
- Мазурик Д. Нове в українській лексиці : словник-довідник. Львів : Світ, 2002. 130 с.
- Орфографічний словник української мови. Київ : Довіра, 1994. 864 с.
- *Словник-довідник з екології : навч.-метод. посіб.* / уклад. О. Г. Лановенко, О. О. Остапїшина. Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2013. 226 с.; URL: <https://archive.org/details/dovidnyk2013/page/n1/mode/2up>
- Словник-довідник сучасних екологічних та природоохоронних термінів / [укл. Гончаренко Г. Є., Совгіра С. В.]. К.: Наук. Світ, 2010. 67 с.; URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/2369/1/Slovyk_ecologichnyj.pdf
- Словник синонімів української мови : у 2 т. / уклад. А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. Київ : Наук. думка, 2001.
- Словник української мови : в 11 т. Київ : Наукова думка, 1973–1982.

- Тлумачний словник екологічних термінів та понять, пов'язаних з охороною навколишнього середовища для студ. спец. 7.070801 “Екологія та охорона навколишнього середовища” / уклад. Л. В. Левандовський, Л. І. Танащук, Л. Ф. Степанець, В. Х. Суходол. К.: НУХТ, 2006. 61 с.; URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/2415>;
<https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2415/1/Slovnuk.pdf>
- Українська мова: Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. Київ : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

19. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Вікіпедія – вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Мащенко К. Комунікативна компетентність як інструмент успіху [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://biz.nv.ua/ukr/experts/mashchenko/komunikativna-kompetentnist-instrument-dosjagnennja-rezultativ-1402658.html>
2. www.litopys.org.ua
- www.mova.info
- www.novamova.com.ua
- www.pereklad.kiev.ua
- www.pravopys.net
- www.r2u.org.ua
- www.rozum.org.ua
- <http://www.nbu.gov.ua/>
- <http://nlibrary-rdgu.rv.ua/>
- <http://libr.rv.ua/>